

Azərbaycan xalqının və dövlətinin taleyində dönüş ili

Ulu öndər Heydər Əliyevin adı bu gün Azərbaycan dövlətinin rəmzi kimi səslənir. Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevi yalnız siyasi lider kimi deyil, həm də milli dövlətçilik ideologiyasının müəllifi kimi qəbul edir. Çünki Heydər Əliyev siyasi kursundan kənarında Azərbaycan dövlətçiliyi yoxdur və ola da bilməz. Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycan dövlətçiliyinin xilasının başlanğıc günüdür. Həmin gündən Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədiyyinin təmin edilməsi yolunda qətiyyətli addımlar atıldı. Görkəmli dövlət xadiminin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dövrlər xalqımızın inkişaf və tərəqqi tarixidir.

Müstəqilliyin ilk illərində Azərbaycanda böhran kəskin xarakter almışdı. Bir tərəfdən Ermənistanın hərbi təcavüzü davam edir, digər tərəfdən Sovetlər Birliyinin çökməsi ilə əlaqədar iqtisadiyyat iflic vəziyyətinə düşmüş, ölkədə daxili sabitlik pozulmuşdu. Bir sözlə, Azərbaycan dövlətçiliyi ciddi təhlükə altında idi. Məhz, ulu öndər Heydər Əliyevin xalqın təkidi ilə hakimiyyətə qayıtmasından sonra Azərbaycan xalqının və dövlətinin taleyində dönüş yarandı. Bununla da xalqımız müstəqil, suveren, demokratik, beynəlxalq aləmdə nüfuzla malik və iqtisadi baxımdan çiçəklənən Azərbaycana nail olmaq üçün ikinci şans əldə etdi.

1993-cü ilin 15 iyununda ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan Ali Sovetinin Sədri seçilməklə, məhz, xalqın və dövlətin qurtuluşu missiyasını öz üzərinə götürdü. Beləliklə, Azərbaycan xalqı öz ölkəsini müstəqil dövlət kimi inkişaf etdirmək kursunu müəyyən etdi. Ulu öndərin cəsarətli addımları, yorulmaz fəaliyyəti ilə ölkəmiz öz müstəqilliyini qorudu, respublikada tüğyan edən ictimai-siyasi böhran aradan qaldırıldı və davamlı inkişafın, təhlükəsizliyin, sabitliyin, sosial rifahın təməli qoyuldu. Bir sözlə, xalq vətəndaş müharibəsindən və parçalanma təhlükəsindən, sözün əsl mənasında, qurtuldu. Azərbaycanın mövcudluğu, onun ən böyük tarixi nailiyyəti olan müstəqilliyi təmin olundu.

Azərbaycan müstəqil, demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət kimi inkişaf etməyə başladı. Faktiki olaraq, iqtisadi-siyasi böhrandan sağlam inkişaf modelinə yüksəliş başlandı. Odur ki, bu tarixi gün xalqımızın yaddaşına Milli Qurtuluş Günü kimi həkk olundu. Milli Məclisin 1993-cü il iyunun 15-də keçirilən iclasındakı çıxışında ulu öndər Azərbaycan dövlətçiliyinin gələcək inkişaf strategiyasını açıqlayarkən, Azərbaycan xalqının tarixi nailiyyəti olan dövlət müstəqilliyimizi qorumağı, möhkəmləndirməyi, inkişaf etdirməyi Ali Sovetin Sədri kimi özü üçün ali məqsəd olaraq bəyan etmişdi. Həqiqətən, qısa müddətdə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi 1918-ci ildə yaranmış ilk Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ənənələri əsasında, müasir tələblər, dünyada gedən proseslərə uyğun olaraq təmin olundu. Azərbaycan müxtəlif siyasi təsirlərin mövcud olduğu mürəkkəb geosiyasi reallıqlar fonunda müstəqil iştirakçı kimi özünü doğrultdu.

Ulu öndər Azərbaycanın inkişaf perspektivlərini çox dəqiq müəyyənləşdirərək, dövlətin inkişafının məhz iqtisadiyyatın inkişafından asılı olduğunu bəyan etirdi. Bu mənada 1994-cü ildə Azərbaycanın imzaladığı "Əsrin müqaviləsi" də ölkə rəhbərliyinin uzaqgörən strategiyasının, qətiyyətinin nəticəsi

idi. Məhz Azərbaycanın təşəbbüsü ilə Xəzər dənizi sülh, əməkdaşlıq və dostluq məkanı kimi dünyaya açıldı. Təsadüfi deyil ki, dünyanın nüfuzlu siyasi xadimləri "Əsrin müqaviləsi"ni biznes sövdələşməsindən daha çox ölkəmizin parlaq gələcəyi naminə verilmiş həlledici qərar kimi dəyərləndirirlər. Çünki, məhz, bu sənədin imzalanması ilə Azərbaycan dünyaya, ilk növbədə, "bundan sonra yalnız öz vətəndaşlarımızın maraqları naminə hərəkət edəcəyəm" – mesajını göndərmiş oldu. Digər tərəfdən, öz milli sərvətlərinin müstəqil sahibi olduğunu dünyaya nümayiş etdirdi.

Məhz, ulu öndərin ölkə rəhbərliyinə qayıdışından sonra Azərbaycan Respublikası demokratik dövlət kimi bütün dövlətlərlə bərabərhüquqlu, müstəqil prinsiplər əsasında münasibətlər qurmağı qarşıya məqsəd qoymuşdu. Müstəqilliyin ilk illərində Azərbaycanda hakimiyyətdə olan dairələr bu istiqamətdə heç bir iş görə bilməmiş, vəziyyət daha da pisləmiş və respublikamız parçalanma həddinə çatmışdı. Lakin Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıtması xarici siyasətin düzgün müəyyənləşdirilməsi və həyata keçirilməsi istiqamətində əsaslı dönüş yaratdı.

Ulu öndərin xarici siyasət kursunda Azərbaycanın elmini, mədəniyyətini, tarixini dünya dövlətlərinə tanımaq, xarici dövlətlərlə bərabərhüquqlu, milli mənafeymizə xidmət edən əlaqələr yaratmaq və Ermənistan – Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ən mühüm yer tuturdu. Heydər Əliyev öncə qonşu ölkələrlə münasibətləri qaydaya salmaq məqsədi ilə həmin ölkələrlə Azərbaycan arasındakı iqtisadi, siyasi, mədəni sahələrdə sıx əməkdaşlıq yaratdı. Bu da gənc, müstəqil Azərbaycanın xarici siyasətdə mühüm addımı idi. Çünki müdrik şəxsiyyət yaxşı bilirdi ki, düzgün müəyyənləşdirilmiş siyasət, ilk növbədə, ölkəmizin beynəlxalq aləmə inteqrasiyasını sürətləndirəcək, sabitlik yaradacaq, əməkdaşlığı genişləndirəcək. Bu istiqamətdə nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq etmək və həmin qurumların üzvü olmaq qarşıya qoyulan prioritet vəzifələrdən idi. Məhz ulu öndərin gərgin fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan bir çox tanınmış təşkilatlara üzv seçildi.

1994-cü ildə Ermənistanla atəşkəs razılaşması müstəqil Azərbaycanın həyatında mühüm rol oynadı. Ermənistanla atəşkəs rejiminin dayandırılması məqsədilə imzalanmış sənəd respublikamızda bir sıra sahələrdə əsaslı işlər görülməsinə, ordu quruculuğunun inkişafında, iqtisadiyyatın möhkəmləndirilməsində və digər zəruri sahələrdə inkişafa

zəmin yaradacaqdı. Eyni zamanda, bu, Dağlıq Qarabağ probleminin həllində vaxt qazanmaq sarıdan da zəruri idi. Azərbaycanın iqtisadi sahədə uğurlar qazanmasına əlverişli mühit yarandı. Həmin vaxt imzalanmış "Əsrin müqaviləsi" Azərbaycanın dünya birliyinə inteqrasiyasında mühüm rol oynadı.

1994-cü il sentyabrın 20-də Heydər Əliyev neft sahəsində mühüm bir addım atdı. "Əsrin müqaviləsi" adlanan mühüm bir kontarkt bağlandı. Azərbaycan, ABŞ, Norveç, Səudiyyə Ərəbistanı, Rusiya, Böyük Britaniya, Türkiyə, Yaponiya kimi dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin 13 şirkətinin bu müqaviləyə qoşulması, Qərb dövlətlərinin Azərbaycana qarşı marağının yaranması, Heydər Əliyevin "Yeni neft diplomatiyasının" qazandığı ən böyük uğur idi.

Müstəqilliyin ilk illərində ölkəyə rəhbərlik edən AXC-Müsavat cütüylünün yarıtmaz fəaliyyəti nəticəsində qonşu dövlətlərlə münasibət kəskin şəkildə pisləmişdi. Ulu öndərin həyata keçirdiyi düzgün və məqsədyönlü siyasət nəticəsində qonşu dövlətlərlə yaranmış gərginliklər aradan götürüldü. Qısa müddətdə xarici siyasətdə həm regional güc balansı, həm də dünya ölkələri ilə münasibətlərdə açıqlığa əsaslanan dinamik siyasət əməkdaşlıq üçün cəlbediciliyi daha da artırdı. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini dəstəkləyən ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların sayı getdikcə artdı.

Inkişaf etmiş ölkələrlə iqtisadi əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və genişləndirilməsi dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyada yeni imkanlar açdı. Ölkəmizin vətəndaşları məhz ulu öndərin arzuladığı kimi – sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşayıb öz müstəqil dövlətini özü istədiyi kimi qurdu.

Ulu öndər müstəqil Azərbaycanın dünyaya inteqrasiyası və digər sahələr üzrə əməkdaşlığın genişləndirilməsi, əlaqələrin möhkəmləndirilməsi üçün bütün imkanlardan istifadə edirdi. Ümummilli lider bunu öz çıxışlarında da bəyan edirdi: "Biz çalışmalıyıq ki, Azərbaycan uzun illərdən, əsrlərdən – müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra bütün dünyaya öz tarixi nailiyyətlərini, milli ənənələrini nümayiş etdirə bilsin. Güman edirəm ki, Azərbaycan xalqının bu barədə həm tarixi, həm müasir potensialı olduqca böyükdür. Bunların hamısından səmərəli istifadə olunarsa, Azərbaycan həm tam müstəqil demokratik bir dövlət olacaq, həm də bizim cəmiyyətimiz tam demokratik hüquqi, ümumbəşəri dəyərlərin əsasında qurulan demokratik bir cəmiyyət olacaq".

Hadisələrin gedişi də

göstərdi ki, həyata keçirilən uğurlu daxili və xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan öz potensialından səmərəli istifadə etməyi bacardı. Qısa müddətdə müstəqil Azərbaycanda demokratiya, siyasi plüralizm inkişaf etdirildi. Dövlət quruculuğu və cəmiyyətin formalaşması məhz demokratik prinsiplər əsasında baş tutdu. Siyasətdə və iqtisadiyyatda sərbəstlik, insan hüquq və azadlıqlarının qorunması, azad iqtisadiyyat, bazar iqtisadiyyatı prinsipləri bərqərar olundu, söz və mətbuat azadlığına geniş meydan verildi. Azərbaycan regionun hərbi, siyasi, iqtisadi lokomotivinə çevrildi. Məhz, milli qurtuluşdan başlayan şərəfli tarix ulu öndərin arzuladığı kimi, bizi öz taleyimizin sahibi etdi.

Arxada qalan illərə nəzər saldıqda, bir daha aydın olur ki, müstəqilliyi qoruyub saxlamaq onu əldə etməkdən daha çətinidir. Eyni zamanda, beynəlxalq münasibətlər sistemində dinamik aktor olmaq sülh, sabitlik və mehriban qonşuluq prinsiplərinə sadıqlıq nümayiş etdirməklə mümkün olsa da, güclü dövlətlərin qurulması üçün müdrik və xarizmatik liderlərə ehtiyac var. Rəhbər güclü iradəyə malik olmazsa, mürəkkəb paradigmlar çərçivəsində müasir dövlət qurmaq, müstəqilliyi qoruyub saxlamaq mümkün olmayacaq. Bunu son illər baş verən hadisələr də təsdiqləyir.

Ulu öndərin siyasi kursunu layiqincə davam etdirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin yorulmaz fəaliyyəti sayəsində Azərbaycan bu gün dünyanın sayılıb-seçilən dövlətləri sırasındadır. Son 17 il ərzində həyata keçirilən uğurlu daxili və xarici siyasət əhalinin həyat tərzinin yaxşılaşdırılması istiqamətində əsaslı dönüş yaratmaqda yanaşı, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə mövqeyinin daha da möhkəmləndirilməsi mənafeyinə xidmət göstərmişdir. Prezident İlham Əliyev bu müddət ərzində müstəqil və milli maraqlara əsaslanan xarici siyasət kursunu uğurla davam etdirir. Həm dövlət başçısının, həm də Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın Vətən, xalq, millət təəssübkeşliyinin nəticəsidir ki, hazırda Azərbaycan dünyada etibarlı tərəfdaş dövlət kimi tanınır və beynəlxalq münasibətlər sistemində mövqeyi getdikcə möhkəmlənir.

Möhtərəm Prezidentimiz qarşıda duran vəzifələri müəyyənləşdirərkən deyib: "Biz Azərbaycanı müasir, sürətlə inkişaf edən, şəffaflığı öz siyasətində bayraq edən ölkə kimi görmək istəyirik və buna nail olacağıq. Heç kim bu işdə bizə lənət ola bilməz!".

Könül NURULLAYEVA,
Milli Məclisin deputatı,
Azərbaycan parlamentinin
AŞPA-dakı nümayəndə
heyətinin üzvü